

POSUDEK OPONENTA PÍSEMNÉ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Název práce: Digitální resilience
Autor/ka práce: Gabriela Palijová
Studijní program: Centrum audiovizuálních studií
Typ studijního programu: magisterský

Vymezení cíle a jeho naplnění:

Táto práca jasne vymedzila aj naplnila svoje ciele. Práca si v úvode stanovuje cieľ: „pozrieť sa na stanovené hranice, ktoré prichádzajú s prenikaním digitálnych technológií do všetkých oblastí našej spoločnosti [...] Práca sa preto nezameriava na jednu konkrétnu digitálnu technológiu, ale skôr poukazuje na rozmanitosť okolností, ktoré prichádzajú s digitalizáciou.“ A v závere hodnotí, že: „Zámerom práce bolo ukázať, že technologickú determináciu možno chápať ako spojenú s celospoločenským spôsobom života...“ Cieľom práce bolo teda pozorovať široký vplyv digitálnych technológií na našu spoločnosť.

Aktuálnosť tématu (a relevance zvolenej metodológie v prípade diplomovej práce):

Práca je nesmierne aktuálna, keďže prispieva k najnovšiemu existujúcemu výskumu jednak v odbore kultúrnych štúdií (Alexander Galloway. 2021. *Play and Politics in the Long Digital Age*, Boris Groys. 2018. *In the Flow*, Hito Steyerl. 2019. *Duty Free Art: Art in the Age of Planetary Civil War*, Jonathan Crary. 2022. *Scorched Earth: Beyond the Digital Age to a Post-Capitalist World*, James Bridle. 2023. *New Dark Age: Technology and the End of the Future*), sociológie (Robin Boast. 2017. *The Machine in the Ghost. Digitality and Its Consequences*, Jessica McLean. 2019. *Changing Digital Geographies. Technologies, Environments and People*, Yasmin Ibrahim. 2018. *Production of the „Self“ in the Digital Age*, Jessamy Perriam, Simon Carter (eds) 2021. *Understanding Digital Societies*), ako aj filozofie, post-humanizmu a feministickej teórie (Rosi Braidotti. 2013. *The Posthuman*, Judy Wajcman. 2009. *TechnoFeminism*, či Legacy Russell. 2020. *Glitch Feminism*). Avšak, práca sa neodvoláva na žiadne zo spomenutých zdrojov, a cituje úplne iné zdroje z antropológie, lekárskej vedy, filozofie, post-humanizmu, digitálnych médií, teórie sociálnych médií či vizuálnych štúdií. Nie je však jasné, čo je metodológiou práce a ako si autorka vybrala svoje zdroje. V časti „1.2 Doterajšie Poznatky“ práca predstavuje zoznam literatúry, z ktorej čerpá. Táto časť je však skôr zoznamom textov, ktoré ovplyvnili a inšpirovali písanie tejto diplomovej práce, než aby boli stavom bádania v danej oblasti (je to aj tým, že oblasť práce nebola nejakou užšie definovaná). Rovnako, v abstrakte práca definuje, že: „Práca sa pohybuje medzi teoretickými, metodologickým a filozofickým skúmaním“. Avšak metodologické skúmanie neexistuje, keďže slovo „metodologický“ odkazuje na systém metód používaných v určitej oblasti štúdia alebo činnosti. Metodologický nie je disciplínou samou o sebe.

Odborný prínos, pôvodnosť práce a jej prípadné využitie v praxi:

Prínos práce vidím v prehľade veľkého množstva literatúry a prezentovaní mnohých podnetných argumentov. Táto práca otvára dôležité otázky a ponúka relevantné zamyslenia sa nad súčasným stavom spoločnosti v kontexte digitálnej reziliencie. Avšak práci by prospelo detailnejšie skúmanie problému v kontexte jednej disciplíny, či prípadovej štúdie v istom kontexte viac do hĺbky.

Logická stavba a členenie práce:

Práca je veľmi prehľadne štruktúrovaná a logicky vystavaná. Úvod veľmi jasne predstavuje všetky kapitoly, ich obsah a ciele. Avšak je na zvážení, či prvú kapitolu „vstupy a výstupy“, ktorá

obsahuje definície pojmov a stav bádania, by nebolo lepšie zasadiť do úvodu práce, keďže by sa tým už v úvode definovala téma a teoretický kontext, z ktorého práca vychádza. Posledná šiesta kapitola „záver“ nemusela byť v úvode zmieňovaná ani číslovaná, kdeže úvod a záver sa obyčajne neuvádzajú očíslované v rámci kapitol.

Formální úprava a náležitosti práce včetně jejího rozsahu:

Práca ma mnohé formálne nedostatky. Napríklad, sú v texte nesprávne používané kurzívy pri názvoch kníh. Napríklad: „svojom príspevku *Lví podíl* v knihe Objekt³⁰ Václava Janoščíka“ (str.17) V tomto prípade mal byť v kurzíve názov knihy *Objekt* a nie naopak názov príspevku.

Občas v texte vypadli citácie zdrojov, aj keď je citácia označená úvodzovkami. Napríklad: „alebo Floridiho filozofický koncept Onlife (online, live, life), ktorý zahrnul do svojej koncepcie štvrtej revolúcie alebo častejšie "informačnej alebo Turingovej revolúcie“ (str.19) Tento citát ostáva bez odkazu na citovaný zdroj.

Práca často opomína predstaviť citované autorstvo a nedáva do kontextu ich disciplínu ani celé meno: napríklad, taliansky filozof Luciano Floridi je uvedený prvýkrát v texte takouto vetou: „Vzhľadom na charakter zvyšku článku sa pri opise digitálnej súčasnosti budeme opierať o Floridiho štyri body transformácie.“ (str.13) Pri zmienke práce Zygmunta Baumanna (str.24), aj keď sa jedná o klasický text, by bolo dobré uviesť citovaný zdroj do poznámky pod čiarou. Rovnako práca odkazuje na tvrdenie „obchodnej manažérky Estrin“ (str.42) bez uvedenia, že ide o zdroj z TedTalk a jej celého mena a toho prečo je tento citát dôležitý pre kontext práce. Práca tak obsahuje veľké množstvo citátov a podnetov z rôznych zdrojov bez predstavenia ich myšlienkového prúdu, kontextu a metodologického postavenia v rámci práce.

Mnohé citáty v texte sú prezentované v samostatných odsekoch a v kurzíve, text je tak oddelený do veľkého množstva malých odsekov čím sa prehľadnosť a čitateľnosť textu stráca. Práca tak obsahuje pomerne nelogické členenie odsekov na príliš krátke celky (napríklad str. 21), pričom odsek má v eseji predstavovať jednu ucelenú myšlienku (jedna myšlienka – jeden odsek).

Práce s informačnými zdrojmi:

Vo všeobecnosti práca dobre pracuje s informačnými zdrojmi a ponúka širokú škálu odbornej literatúry. Niektoré úseky textu sú však príliš generalizované, a chýba tam citovaný zdroj alebo odkaz na uskutočnený výskum, v ktorom boli tieto informácie získané, napríklad: „Väčšina informácií o týchto trendoch pochádza od používateľov, ktorí sa rozhodli pre túto formu odpojenia a takmer bez výnimky sa po určitom čase vrátili, aby sa podelili o svoje skúsenosti s odpojením. Motivácia pre takéto rozhodnutie môže byť rôzna. Niektorí ľudia si môžu chcieť oddýchnuť od digitálneho sveta, aby sa mohli sústrediť na osobné vzťahy alebo uprednostniť pokoj. Iní sa môžu obávať o svoje súkromie, bezpečnosť údajov alebo sa obávajú dotieravého charakteru online platforiem. V niektorých prípadoch môže ísť dokonca o snahu regulovať svoju pracovnú záťaž a neustálu dostupnosť, a tak popierať kult práce.“ (str.43) Toto tvrdenie by bolo relevantné, ak by autorka sama podnikla antropologický výskum na vzorke skúmanej populácie, alebo citovala nejaký relevantný výskum, avšak bez toho, toto tvrdenie vyznieva ako osobný generalizujúci názor autorky.

Jazyková, stylistická a terminologická úroveň:

V zásade je práca na dobrej úrovni, sú tam nejaké nedostatky s jazykovou a stylistickou úrovňou, ktoré spomínam na iných miestach v tomto posudku.

Celkové/vlastní shrnutí hodnotitele:

Práca je veľmi prehľadne štruktúrovaná a logicky vystavaná. Úvod veľmi prehľadne predstavuje všetky kapitoly práce, ich obsah a ciele. Práca je nesmierne aktuálna, keďže prispieva k najnovšiemu existujúcemu výskumu s odkazom na „digitálne“ ako predmet svojho skúmania. Práca obsahuje veľké množstvo citovaných zdrojov a odkazov na odbornú literatúru, čo dokazuje prehľad autorky a jej ponorenie sa do témy práce. V texte sa objavuje veľké množstvo odkazov na teoretikov*ičky ako aj na rôzne štúdie a literatúru, ktorá v „stave

bádania“ nebola ani spomenutá. Celkovo práca pracuje so zdrojmi z antropológie, lekárskej vedy, filozofie, post-humanizmu, digitálnych médií, teórie sociálnych médií či vizuálnych štúdií. Práci by prospelo detailnejšie skúmanie problému v kontexte jednej disciplíny, či prípadovej štúdie v istom kontexte viac do hĺbky. V práci nie je jasné akú metodológiu si zvolila a o aký myšlienkový smer či disciplínu sa opiera.

Práca tvrdí, že: „Iste, v niektorých častiach práce možno kritizovať nedostatočnú hĺbku, niektoré body sú dokonca príliš abstraktné na to, aby stačili ako materiál pre skutočný vedecký výskum. To je však podstata práce, pretože tieto javy sa nedajú kvantifikovať, a predsa k nim spoločnosť veľmi často pristupuje metódou kvantifikácie. Práca nemala ambíciu vyslovovať definície o fungovaní spoločnosti, ani o tom, čo máme ako jednotlivci robiť. Navrhli sme však široký kontext, ktorý sa môže stať oporou pre uvažovanie o súčasnom stave sveta ...“ Síce oceňujem snahu autorky ponúknuť široký interdisciplinárny kontext na porozumenie súčasnej spoločnosti a digitálnych technológií, avšak je otázne či je jedna práca schopná zohľadniť toľko rôznych prístupov, aspektov, kontextov a disciplín a prehľadne a odborne k nim pristúpiť? Rovnako argument, že nedostatočná hĺbka a abstraktnosť boli podstatou práce a že je vlastne nemožné tieto javy kvantifikovať, sa javia ako rezignácia autorky v závere práce. Vedecká práca sa musí pokúšať veci objasňovať a kvantifikovať, musí stavať na faktoch a konkrétnych radšej než abstraktných argumentoch. V tomto vidím veľký problém tejto práce.

Práca síce tvrdí, že: „Na praktických príkladoch z umeleckých diel, historických precedensov, filozofických textov a spoločenských udalostí nájdeme vstupy a výstupy, metódy budovania odolnosti voči procesom súčasnosti v rámci digitálneho systému.“ Avšak príklady z umenia sú podané vo veľmi skratkovitej podobe, často len spomenuté, alebo prezentované v jednom odstavci. Často sú aj prezentované v texte pomerne nešťastne, napríklad pri diele „Diera v priestore“ z roku 1980, práca začína kapitolu dlhým citátom a následne doplnená o ďalší citát, bez toho aby autorka sama predstavila dielo a najprv ho zasadila do kontextu práce. Navyše, je aj formálna úprava tejto časti veľmi máätúca, pričom prvý citát je zalomený na pravý okraj a následný citát je už zalomený na stred a je v kurzíve. Text však vôbec nepredstavuje o čo išlo v tomto diele, a neuvádza ani jeho autorstvo. Práca však následne uvádza citát od jednej z autoriek (Sherrie Rabinowitz) bez kontextu a predstavenia autorky. Je teda na čitateľstve si tieto informácie dohľadať a v kontexte sa zorientovať.

Na záver, prínos práce vidím v prehľade veľkého množstva literatúry a prezentovaní mnohých podnetných argumentov. Práca otvára dôležité otázky a ponúka relevantné zamyslenia sa nad súčasným stavom spoločnosti v kontexte digitálnej reziliencie.

Otázky a náměty k diskuzi při obhajobě:

1. Ako by ste definovala metodológiu vašej práce?
2. Viete opísať jednu prípadovú štúdiu z vašej práce a analyzovať na nej otázky, ktorým sa vaša práca venovala?

Doporučení práce k obhajobě: Ano

Navrhovaná klasifikace: C

Datum vypracování posudku: 13.09.2023

MSc. Denisa Tomková, PhD.

13.09.2023